

แนวโน้มของความร่วมมือระหว่างอาเซียนและประชาคมแปซิฟิก

จากการพิจารณาถึงปัจจัยทางด้าน เศรษฐกิจพร้อมทั้งปัจจัยทางการ เมืองและความมั่นคง ในบทที่ ³ 4 และบทที่ ⁴ 5 จะเห็นได้ว่าเงื่อนไขทาง เศรษฐกิจนั้นอาเซียนมีความ เกี่ยวพันกับประเทศใน กลุ่มแปซิฟิกมาก โดยเฉพาะในลักษณะการพึ่งพา ทั้งนี้ เพราะ เศรษฐกิจของบรรดาประเทศสมาชิก อาเซียนมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ความร่วมมือทาง เศรษฐกิจของอาเซียนจึง เป็นไปในแง่ของการ รวมกลุ่มกัน เพื่อกำหนดนโยบายและ เจรจาต่อรองกับประเทศนอกกลุ่มในลักษณะทวิภาคี ซึ่ง เรียก กันว่าการตกลงระหว่างประเทศอาเซียนและประเทศคู่เจรจา การค้าซึ่งเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานของ ความร่วมมือทาง เศรษฐกิจนั้น ในระหว่างประเทศอาเซียน เองกลับมีปริมาณน้อย เมื่อ เทียบกับ การค้าระหว่างอาเซียนและประเทศแปซิฟิก ดังนั้นการที่จะมี เวทีระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องและ พึ่งพากันทางด้าน เศรษฐกิจจึง เป็นทางเลือกที่เหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามอาเซียนเกรงว่าการ เข้าร่วมในประชาคมแปซิฟิกจะมีผลกระทบทางด้าน การเมืองและความมั่นคง เนื่องจากมีประเทศ มหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ และญี่ปุ่น เข้าร่วม ประกอบกับสหภาพโซเวียตโจมตีว่าจะ เป็นการรวมกลุ่ม เพื่อต่อต้านโซเวียตดังที่ได้กล่าวมาแล้ว อาเซียนจึงต้องพิจารณาด้วยความระมัดระวัง เพราะ อาเซียนไม่ต้องการที่จะถูกรอบงำโดยมหาอำนาจ และไม่ต้องการที่จะเผชิญหน้ากับความขัดแย้ง และการแข่งขันของมหาอำนาจ

ดังนั้นอาเซียนจึงติดตามและศึกษา เรื่องความร่วมมือในแปซิฟิกและข้อ เสนอของการ รวมกลุ่ม เป็นประชาคมแปซิฟิกอย่างใกล้ชิด ทั้งที่ศึกษาในแต่ละประเทศ และการหารือกัน ระหว่างประเทศอาเซียน เพื่อกำหนดท่าทีในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากตระหนักดีถึงความ เกี่ยว- ข้องระหว่าง เศรษฐกิจ การเมือง และความมั่นคง อาเซียนเกรงว่าจะมีการนำเอาประเด็น ทาง เศรษฐกิจ เข้ามาทำให้เกิดความฟุ้งงวามากขึ้นและการมีการใช้อิทธิพลทาง เศรษฐกิจบีบบังคับ ให้อาเซียนต้องยอมรับประเด็นทางการ เมืองและความมั่นคงตามมา อาเซียนจึงยังพอใจกับ รูปแบบที่มีอยู่ คือหารือประเด็น เศรษฐกิจใน เวทีของการประชุมระหว่างอาเซียนกับประเทศ คู่เจรจา

ท่าทีของประเทศแปซิฟิก

1. ญี่ปุ่น

ญี่ปุ่น เป็นประเทศหนึ่งที่มีความกระตือรือร้นมากในการ เสนอจัดตั้งประชาคมแปซิฟิก ทั้งนี้ เป็นเพราะผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจ การขยายการค้า การลงทุน และปัญหาความมั่นคงของทรัพยากรและพลังงาน เป็นสำคัญ

เป็นที่ยอมรับด้วยว่า ในด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน ญี่ปุ่นมีอำนาจและอิทธิพลเหนือประเทศอื่น ๆ ในภาคพื้นแปซิฟิกมาก ทำให้เกิดความเกรงว่าแนวความคิดการก่อตั้งประชาคมฯ นี้จะทำให้ญี่ปุ่นครอบงำประเทศอื่น ๆ ในย่านนี้ ญี่ปุ่นตระหนักถึงปัญหาที่ จึงพยายาม เน้นถึงลักษณะของความร่วมมือและองค์การร่วมมือภูมิภาคแบบ outward looking regionalism

ในเดือนธันวาคม 1978 อดีตนายกรัฐมนตรี Ohira ได้ก่อตั้ง The Pacific Basin Cooperation Study Group ขึ้นเพื่อศึกษาถึงแนวทางการก่อตั้งความร่วมมือในแปซิฟิก และกลุ่มนี้ได้ทำรายงานเสนอต่อนายกรัฐมนตรี Ohira ในเดือนพฤศจิกายน 1979 โดยสรุปสาระสำคัญของความร่วมมือในแปซิฟิกดังนี้¹

1.1 แนวความคิดPacific Basin Cooperation

ภูมิภาคแปซิฟิก เป็นที่รวมของความหลากหลายทั้งด้านวัฒนธรรม ความเจริญรุ่งเรือง เศรษฐกิจ ตลอดจนการค้าที่สำคัญของโลก ความเกี่ยวพันกันในระหว่างประเทศในแปซิฟิกมีเพิ่มมากขึ้น ด้วยความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ ทำให้การติดต่อระหว่างกันทวีความสำคัญขึ้น ทำให้เกิดการพึ่งพาระหว่างกัน จึงมีความพยายามที่จะทำให้เกิดการรวมตัว

¹The Pacific Basin Cooperation Study Group Report on The Pacific Basin Cooperation Concept (Tokyo: The Pacific Basin Cooperation Study Group, May 19, 1980) pp.17-36.

กัน เป็นประชาคม ซึ่งก็ได้ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ทศวรรษ 1960 ซึ่งก็มีปัญหาข้อขัดข้อง เป็นลำดับมา

แนวความคิดของความร่วมมือระหว่างประเทศในย่านแปซิฟิกนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันในภูมิภาคแปซิฟิก เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศในย่านแปซิฟิกและเพื่อประโยชน์ของประชากรในโลก ทั้งนี้ด้วยตระหนักถึงความหลากหลายของภูมิภาคนี้ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม เผ่าพันธุ์ จึงเห็นควรให้มีการ เสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันในความ เป็นภูมิภาคขจัดความแตกต่างและความไม่เข้าใจระหว่างกัน ให้หมดสิ้นไป โลกปัจจุบันนี้ต้องอาศัยการพึ่งพาระหว่างกัน สันติภาพและความมั่นคงจะเกิดขึ้นได้ด้วยความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ดังนั้นจึงควรพยายาม เสริมสร้างความรู้สึกร่วมกันถึงความเป็นภูมิภาคเดียวกัน รวมตัวเพื่อขจัดปัญหาระหว่างกันและเพื่อประโยชน์สูงสุดร่วมกัน ภูมิภาคนิยมจะเป็นการ เริ่มต้นที่ดี เสริมสร้างความร่วมมือในระดับโลกต่อไป¹

อย่างไรก็ตามการพยายามก่อตั้งความร่วมมือในแปซิฟิก ก็มีได้หมายถึงว่าจะละเลยความร่วมมือในระดับอนุภูมิภาคที่มีอยู่ก่อน อย่างเช่น อาเซียน ซึ่งประสบความสำเร็จในการรวมตัวกันในทางกลับกัน เห็นว่า อาเซียน จะเป็นกลไกสำคัญสำหรับความร่วมมือในกลุ่มแปซิฟิก

1.2 โครงการที่จะต้องดำเนินการสำหรับ Pacific Basin Cooperation

- 1.2.1 เสริมสร้างความรู้สึกร่วมกัน
- 1.2.2 ร่วมมือกันในการพัฒนาทรัพยากรทางทะเลในภูมิภาคแปซิฟิก
- 1.2.3 ปรับปรุงโครงสร้างอุตสาหกรรมระหว่างกัน
- 1.2.4 สนับสนุนความร่วมมือทาง เศรษฐกิจและการลงทุนในต่างประเทศ
- 1.2.5 ทบทวนปัญหา การเงินและปรับปรุงเงื่อนไขทางการตลาด

จะเห็นได้ว่าผู้มุ่งหมายมีบทบาทที่จะทำให้เกิดการรวมกลุ่มแปซิฟิกและพยายามโน้มน้าวและเผยแพร่แนวความคิดนี้ให้กว้างออกไป ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2

¹Gavin Boyd ed., op.cit., p.7.

ญี่ปุ่นได้ให้ความสำคัญกับแนวความคิดของการรวมกลุ่มประชาคมแปซิฟิกอย่างกว้างขวาง ทั้งในภาคเอกชนและภาครัฐบาล ในการพบปะครั้งล่าสุดระหว่างนายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นและประธานาธิบดี เรแกนที่นครลอสแอนเจลิสในวันที่ 2 มกราคม 1985 ปัญหาที่หยิบยกขึ้นมาพูดก็มีเรื่องประชาคม-แปซิฟิก (Pacific Community) รวมอยู่ด้วย เกี่ยวกับประเด็นนี้ญี่ปุ่นประสงค์จะทราบท่าทีของ อาเซียน ต่อเรื่องนี้ อุทुकญี่ปุ่นประจำประเทศไทยจึงมาขอพบเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ของกระทรวง การต่างประเทศเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 1984 เพื่อขอทราบท่าทีของอาเซียน และได้ชี้แจงท่าที ของญี่ปุ่นเกี่ยวกับเรื่องประชาคมแปซิฟิก ซึ่งถือว่าเป็นท่าทีล่าสุด¹ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์สำคัญของการก่อตั้งประชาคมแปซิฟิก จะต้องมุ่งส่งเสริมความร่วมมือ และการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศต่าง ๆ ในประชาคมฯ
2. การพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human Resources Development) จะต้องสอดคล้องกับความต้องการและข้อคิดเห็นของอาเซียน
3. ต้องมีการติดตามและประเมินผลความร่วมมือของประชาคมฯ ในแต่ละกรณีไป
4. อาเซียน เป็นส่วนสำคัญของความร่วมมือในกรอบแปซิฟิก

2. ออสเตรเลีย

ออสเตรเลีย เป็นประเทศสำคัญอีกประเทศหนึ่งที่มีความกระตือรือร้นมากในการเสนอ ก่อตั้งประชาคมแปซิฟิก ทั้งนี้ คงจะเป็นเพราะการจัดตั้งประชาคมดังกล่าว เป็นหนทางเลือกที่ถูก กำหนดโดยสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การเมืองในยุโรปตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 และการเข้าเป็นสมาชิกในประชาคมเศรษฐกิจยุโรปของสหราชอาณาจักร เป็นต้นมา ความผูกพันของออสเตรเลียและนิวซีแลนด์กับยุโรปตะวันตกได้ลดน้อยลงไปมาก ดังนั้น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์จึงต้องหันเข้าหาญี่ปุ่น สหรัฐฯ และเอเชีย สำหรับพัฒนาความผูกพันทางการเมือง เศรษฐกิจ การค้าหาตลาดและการลงทุนใหม่²

¹ เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ.

² Gavin Boyd. "Pacific Region Building." in Gavin Boyd ed.

นายกรัฐมนตรีเฟรเซอร์แห่งออสเตรเลียได้ปรึกษาหารือแนวกว้าง ๆ เกี่ยวกับความร่วมมือกันทางการค้าและพัฒนาระหว่างประเทศในมหาสมุทรแปซิฟิกกับประธานาธิบดีคาร์เตอร์แห่งสหรัฐฯ ที่กรุงวอชิงตัน เมื่อเดือนมกราคม 1979 ต่อมานายกรัฐมนตรี Ohira แห่งญี่ปุ่นได้ยกเรื่องนี้พูดกับนายกรัฐมนตรี Fraser ในการประชุม UNCTAD ที่มะนิลาในเดือนมีนาคม 1979 จนได้มีการจัดสัมมนาเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นครั้งแรก ณ กรุงแคนเบอร์ราในปี 1980

นอกจากนั้นในระดับทวิภาคีออสเตรเลียและญี่ปุ่นยังได้ร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเมื่อ 28 ตุลาคม 1979 มีการประชุม Japan-Australia Business Co-operation Committee ประจำปีที่ 17 ที่นครเมลเบิร์น ก็ได้มีการพูดกันถึงเรื่องจัดตั้งประชาคมแปซิฟิกทำนองเดียวกับประชาคมยุโรปโดยให้รวมประเทศในแถบแปซิฟิกและอาเซียนด้วยทั้งสองประเทศตกลงกันให้จัดตั้ง Study group ขึ้นศึกษาเรื่องนี้

ในวันที่ 10 พฤศจิกายน 1979 นาย Mike Mansfield เอกอัครราชทูตสหรัฐฯ ประจำประเทศญี่ปุ่นได้เดินทางมาออสเตรเลียพร้อมกับ Mrs. Colbert รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศฝ่ายกิจการเอเชียและแปซิฟิกได้ และได้เข้าพบหารือกับนายกรัฐมนตรีออสเตรเลีย รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าและทรัพยากร และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศถึง 2 วันเต็ม ตามรายงานข่าวกล่าวว่า ประธานาธิบดีคาร์เตอร์ส่งบุคคลทั้งสองนี้มาหารือเพิ่มเติมเสริมต่อเรื่องความคิดที่จะร่วมมือกันพัฒนาภูมิภาคแปซิฟิก เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันตามที่ประธานาธิบดีฯ และนายกรัฐมนตรีฯ ได้เคยพูดเรื่องนี้อย่างกว้าง ๆ ไว้ต่อกันเมื่อเดือนมกราคม 1979

นับจากการสัมมนาที่กรุงแคนเบอร์ราในปี 1980 เป็นต้นมา ออสเตรเลียก็ติดตามเรื่องนี้อย่างใกล้ชิด Sir John Crawford อธิการบดีมหาวิทยาลัยแห่งชาติออสเตรเลีย ซึ่งเป็นประธานการสัมมนาว่าด้วยประชาคมแปซิฟิก ณ กรุงแคนเบอร์รา ได้เดินทางเยือนประเทศอาเซียนทั้งหมด และได้เข้าพบรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยในวันที่ 29 เมษายน 1981 ได้กล่าวว่าวัตถุประสงค์ของการเยือนประเทศไทยและประเทศอาเซียนอื่น ๆ ของตนสืบเนื่องจากการสัมมนาประชาคมแปซิฟิกครั้งแรก ณ กรุงแคนเบอร์รา ผู้แทนประเทศต่าง ๆ เห็นพ้องต้องกันว่าสมควรให้มีการพิจารณาตรวจสอบเกี่ยวกับแนวความคิดประชาคมแปซิฟิก

นี้ต่อไปและรัฐบาลออสเตรเลียก็เห็นส่วนดี เกี่ยวกับการส่งเสริมการตรวจสอบดังกล่าวอีกต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้ได้มีความเห็นที่สอดคล้องกันในภูมิภาค แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยอมรับว่ามีหลายประเทศที่ยังมีความกังวลเกี่ยวกับแนวความคิดนี้ โดยเฉพาะประเทศอาเซียนมีความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบต่อกลุ่มอาเซียน ดังนั้น รัฐบาลออสเตรเลียจึงได้ขอร้องให้คนเดินทางไปเยือนกลุ่มประเทศอาเซียนเพื่อแจ้งความเห็นของรัฐบาลออสเตรเลีย พร้อมกับเสนอในนามของรัฐบาลให้มีการสัมมนาคล้ายกับ เมื่อครั้งที่แล้ว ณ กรุงแคนเบอร์รา เป็นครั้งที่สองอีกในครึ่งหลังของปี ค.ศ.1981 โดยให้มีผู้แทนจากรัฐบาลและที่ไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล เข้าร่วมการสัมมนา ดังนั้นจึงหวังว่ารัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนจะได้พิจารณาข้อ เสนอของรัฐบาลออสเตรเลีย ด้วยตลอดจนตรวจสอบส่วนพัวพันทางด้านการเมือง (Political implications) ของแนวความคิดประชาคมแปซิฟิก

3. สหรัฐอเมริกา

3.1 ภาคเอกชน

ความสนใจในแนวความคิดความร่วมมือในภูมิภาคแปซิฟิกของสหรัฐฯ เริ่มขึ้นจากภาคเอกชนโดยนักวิชาการเป็นแกนนำ และมีนักธุรกิจเห็นดีด้วยอย่างแพร่หลายแล้วจึงนำเรื่อง เข้าสู่ระดับรัฐบาล เนื่องจากตระหนักถึงศักยภาพทางเศรษฐกิจของย่านแปซิฟิกซึ่งทวีความสำคัญมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญของโลก เริ่มจากทศวรรษ 1960 นักวิชาการสหรัฐฯ อาทิเช่น William Watts ผู้เชี่ยวชาญเอเชียตะวันออก นายHugh Patrick ศาสตราจารย์ทางด้านเศรษฐกิจเอเชียตะวันออก นายLawrence B. Krause นักวิจัยแห่ง Brookings Institution ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเรื่องการพึ่งพาทางด้านเศรษฐกิจของแปซิฟิกและเอเชียตะวันออก นายRichard L. Snider อดีตเอกอัครราชทูตสหรัฐฯ ประจำสาธารณรัฐเกาหลี นายEvertt Kleinjans ประธาน East-West Center และนาย Harrison Brown ผู้อำนวยการ Resource System Institute แห่ง East-West Center ซึ่งได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับ Pacific Community อย่างกว้างขวาง

อย่างไรก็ตามมีความคิดเห็นแตกต่างกันเล็กน้อยในรูปแบบของประชาคมแปซิฟิกนายWatts เสนอว่าควรจะมีการก่อตั้งในลักษณะ nongovernmental "council of the Pacific" ประกอบด้วยนักธุรกิจ นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน¹ นาย Kleinjans เสนอให้มีการจัดตั้ง workshops การประชุมกลุ่มเล็ก ๆ เป็นพื้นฐานขึ้นมาก่อนที่จะมีสถาบัน Pacific institutions² นาย Sneider เสนอให้ก่อตั้งองค์การระหว่างรัฐบาลในลักษณะเดียวกับ อาเซียน โดยเน้นเรื่องเศรษฐกิจ³ นาย Krause และนาย Patrick เสนอองค์การระหว่างรัฐบาล Organization for Pacific Trade and Development (OPTAD)⁴ ซึ่งร่วมศึกษากับนาย Drysdale แห่งออสเตรเลีย

สถาบันทางวิชาการของสหรัฐฯ หลายแห่งให้ความสนใจกับการก่อตั้งประชาคมแปซิฟิก อย่างเช่น East-West Center ใน Hawaii, Aspen Institute for Humanistic Studies, The Hubert H. Humphery Institute of Public Affairs, The Pacific Forum เป็นต้น ได้จัดการสัมมนา การวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ อย่างต่อเนื่อง

---

¹ William Watts, "For Creation of a Council of the Pacific," New York Times, 7 April 1979.

² U.S. Congress, House of Representative, Subcommittee on Asian and Pacific Affairs, "The Pacific Community Idea," (Washington GPO, 1979), pp. 98-117.

³ Ibid., pp. 90-98.

⁴ Congressional Research Service, op. cit., pp. 29-31.

3.2 รัฐสภา

วุฒิสมาชิก John Glenn ประธานอนุกรรมการกิจการเอเซียตะวันออกและแปซิฟิกของวุฒิสภา นาย Lester Wolff ประธานอนุกรรมการกิจการเอเซียตะวันออกและแปซิฟิกของสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสมาชิก William Roth ผู้ซึ่งมีความสนใจในกิจการเอเซียตะวันออก เป็นผู้ริเริ่มบทบาทนำแนวความคิดนี้เข้าสู่รัฐสภาสหรัฐฯ

ในปี 1977 นาย Lester Wolff เสนอให้รัฐสภามีความร่วมมือกันในระหว่างวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรในระดับภูมิภาค ดังนั้นจึงได้มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างนาย Lester Wolf และนาย John Glenn ซึ่งต่างก็เป็นประธานอนุกรรมการกิจการเอเซียตะวันออกและแปซิฟิก

ในปี 1978 วุฒิสมาชิก John Glenn เสนอให้มีการศึกษาเรื่องความร่วมมือในแปซิฟิก ซึ่ง Congressional Research Service ได้เสนอการศึกษาของนาย Drysdale และนาย Patrick ในหัวข้อ "An Asian Pacific Regional Economic Organization: an Exploratory concept paper" ในปี 1979 ซึ่งทั้งวุฒิสภาและสภาผู้แทนได้ฟัง Hearings เกี่ยวกับเรื่องนี้ในเดือน กรกฎาคม 1979 และตุลาคม 1979 ตามลำดับ รายงานนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของภูมิภาคแปซิฟิกทั้งในแง่ของเศรษฐกิจและความมั่นคงของสหรัฐฯ ซึ่งมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นบริเวณที่มี ศักยภาพของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง โดยที่ยังไม่มีองค์กรกลางในการร่วมมือดัง เช่นการรวมตัวกันของประชาคมยุโรปทางด้านแอตแลนติก

ประธานสภาผู้แทนฯ และวุฒิสภา ได้เรียกร้องให้กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ให้ความสนใจศึกษาแนวความคิดนี้ด้วย

นอกจากนั้นวุฒิสมาชิก Wolff ยังเสนอให้จัดตั้ง "Pan-Pacific Community Association" เป็นองค์การเอกชนศึกษาทาง เสริมสร้างความร่วมมือในประชาคมแปซิฟิก และเผยแพร่แนวความคิดนี้ให้แพร่หลายออกไป

3.3 กระทรวงการต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศได้รับอิทธิพลจากรัฐสภาประกอบด้วยผลกระทบจากนโยบายของออสเตรเลียและญี่ปุ่น จึงหันมาให้ความสนใจต่อแนวความคิดเกี่ยวกับความร่วมมือในภูมิภาคแปซิฟิก แต่ก็ยังไม่มีท่าทีอย่างเป็นทางการจากกระทรวงการต่างประเทศในเรื่องการจัดตั้งประชาคมแปซิฟิก อีกนัยหนึ่งคือ เป็นการยอมรับแนวความคิดที่ว่าควรค่าแก่การศึกษาและดำเนินการ โดยการให้ภาคเอกชน เข้ามามีบทบาทนำ โดยรัฐบาล เป็นผู้สนับสนุน

อย่างไรก็ตามกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ก็ได้ติดตามศึกษาเส้นทางและความเป็นไปได้เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคแปซิฟิก (Pacific Basin Cooperation) ปัจจุบัน เอกอัครราชทูตประจำกระทรวงฯ นาย Richard Fairbanks ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบ นาย Fairbanks ได้เดินทางเยือนประเทศต่าง ๆ ในแปซิฟิก ได้แก่ เกาหลี ญี่ปุ่น ฮังกอน มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ในช่วงต้นปี 1984 โดยเดินทางมายังประเทศไทยระหว่าง 7-10 พฤษภาคม 1984 และได้เข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม เพื่อสนทนาเกี่ยวกับเส้นทางความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคแปซิฟิก

ท่าทีของประเทศอาเซียน

1. อินโดนีเซีย

แนวความคิดประชาคมแปซิฟิกที่เกิดและมีวิวัฒนาการมานั้นไม่ได้รับการสนใจจากผู้นำของอินโดนีเซียนัก ด้วยเห็นว่าเป็นการเริ่มต้นของญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และสหรัฐฯ ในการที่จะจัดตั้งองค์การระหว่างรัฐบาลขึ้น ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นอินโดนีเซียก็จะมีข้อสงวนต่อแนวความคิดนี้จนกว่าจะแน่ใจว่ารัฐบาลญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และสหรัฐฯ มีจุดมุ่งหมายอย่างไรอย่างแน่นอน ประการสำคัญรัฐบาลอินโดนีเซียรู้สึกพอใจในนโยบายต่างประเทศที่กำลังดำเนินอยู่และไม่เห็นความจำเป็นของการแสวงหาทางเลือกใหม่ ๆ ประกอบกับยังไม่เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการรวมตัวกันเป็นประชาคมแปซิฟิกในอนาคตอันใกล้นี้ แต่อย่างไรก็ตามรัฐบาลอินโดนีเซียไม่ได้ต่อต้านหรือสนับสนุนแนวความคิดนี้ ในขณะที่ยังไม่แน่ใจก็ไม่ได้ปฏิเสธแนวความคิดนี้เสียทีเดียว รัฐบาลยังเปิดโอกาสทางเลือกแนวความคิดนี้ไว้ โดยการตั้งข้อสังเกตที่ต้องการคำตอบ 5 ประการ คือ

1. อาเซียนจะอ่อนแอลงหากเข้าร่วมในการรวมกลุ่มภูมิภาคที่ใหญ่ขึ้น เช่นประชาคมแปซิฟิก
2. ไม่มีปัญหาใดที่สามารถแก้ได้ด้วยการร่วมมือของประชาคมแปซิฟิกแต่เพียงอย่างเดียว
3. ญี่ปุ่นและสหรัฐฯ อาจจะมีบทบาทครอบงำในประชาคมแปซิฟิก
4. การเข้าเป็นสมาชิกประชาคมแปซิฟิกมีประเด็นเกี่ยวข้องกับทางการเมือง
5. ไม่มีข้อรับรองว่าประเด็นทหารเรือเหนือ-ใต้ ในภูมิภาคนี้สามารถจะทำได้ดีขึ้นในประชาคมแปซิฟิก¹

รัฐบาลอินโดนีเซียเห็นว่าแนวความคิดยังค่อนข้างจะลางเลือน นอกจากจะได้รับ

---

¹Hadi Soesastro "Indonesia Perception" in CSIS, ASEAN and the Pacific Community (Indonesia : Center for Strategic and International Studies, 1981) p. 30.

การชี้แจงจากรัฐบาลผู้เสนอแนวความคิดนี้เป็นที่พอใจ เพราะเอกสารที่เผยแพร่เกี่ยวกับแนวความคิดนี้ยังเป็นตัวกระตุ้นที่ไม่พอเพียง อย่างไรก็ตามอินโดนีเซียยังคงสงวนท่าทีศึกษาเรื่องนี้ เนื่องจากเห็นว่าไม่มีความเร่งด่วนที่จะต้องตัดสินใจ เพราะอินโดนีเซียในนามของอาเซียนก็มี dialogue กับประเทศในแอฟริกาอยู่แล้ว

Dr. Mochtar Kusumaatmadja รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศอินโดนีเซีย เมื่อครั้งเยือนประเทศไทยเมื่อ ธันวาคม 1979 ได้แลกเปลี่ยนทัศนะกับ ดร.อุปดิษฐ์ ปาจรียงกูร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทยขณะนั้น ว่าหากมองในแง่การเมืองเป็นสิ่งที่ไม่สู้ดีนักสำหรับอาเซียน เพราะอาจถูกรอบงำจากประเทศใหญ่ได้ แต่ก็ให้ความสนใจต่อแนวความคิดนี้เห็นว่า เป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างระมัดระวัง

ในขณะที่ฝ่ายรัฐบาลมีความระมัดระวังในการกำหนดท่าที แต่ก็สนับสนุนให้ภาคเอกชนและนักวิชาการศึกษาเรื่องนี้อย่างจริงจัง ดร. Hadi Soesastro แห่ง CSIS ได้แสดงทัศนะของตนในที่ประชุมสัมมนาว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจของประเทศแปซิฟิกที่บาหลี เมื่อเดือนพฤศจิกายน 1983 ว่าเพื่อพิจารณาถึงความสำคัญของเศรษฐกิจแล้ว การเข้าร่วมในองค์กรที่ใหญ่กว่าอาเซียน เป็นสิ่งที่จำเป็น เพราะอาเซียนมีกิจกรรมระหว่างประเทศทางด้านเศรษฐกิจกับบรรดาประเทศแปซิฟิก การพัฒนาเศรษฐกิจภายในอาเซียนเองทำไม่ได้เต็มที่ หากไม่มีความร่วมมือกับประเทศแปซิฟิก ดังนั้นการเข้าร่วมในองค์กรที่ใหญ่ขึ้นจึงเป็นผลดี

2. มาเลเซีย

ยังไม่มีท่าทีอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับแนวความคิด ประชาคมแปซิฟิก ยังคงมีความเห็นที่แตกต่างกันออกไปในมาเลเซียโดยนักธุรกิจ นักวิชาการ ข้าราชการ และนักการเมือง แต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยจะสนับสนุนแนวความคิดนี้ ยังคงมีข้อสงวนอยู่มากสำหรับประชาคมแปซิฟิก ซึ่งหลายคนเห็นว่าคล้ายกับประชาคมยุโรป ซึ่งทำให้มีข้อโต้แย้งว่า

1. ปัจจัยที่สามารถรวมประชาคมยุโรปนั้นไม่มีในประชาคมแปซิฟิก ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ ภาษา

และศาสนา ทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ ทำให้ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไม่เกิดขึ้น

2. เป็นที่เกรงว่าการรวมกลุ่ม เหนือ-ใต้ ในประชาคมแปซิฟิกนั้น กลุ่มเหนือ จะครอบงำกลุ่มใต้

3. เกรงว่าประชาคมแปซิฟิกจะทำให้อาเซียนกลายเป็นอนุภูมิภาคและทำให้ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของอาเซียนลดน้อยลง และเห็นว่าอาเซียนก็มีความสัมพันธ์ทวิภาคีในลักษณะอาเซียนกับแต่ละประเทศในแปซิฟิกอยู่แล้วซึ่งก็ประสบความสำเร็จ การเข้าร่วมกลุ่มแปซิฟิกกลับจะทำให้ความสามารถในการต่อรองของอาเซียนอ่อนลง

4. นอกเหนือจากกลุ่มอาเซียน มาเลเซียต้องการมีความสัมพันธ์ในระดับ global กับประเทศต่าง ๆ ไม่เฉพาะในแปซิฟิกเท่านั้น และเห็นว่าความสัมพันธ์ในลักษณะทวิภาคีกับประเทศนอกแปซิฟิกเป็นสิ่งสำคัญเช่นกัน

5. หากมาเลเซียเป็นสมาชิกประชาคมแปซิฟิกอาจทำให้ความสัมพันธ์กับกลุ่ม 77 รวมทั้ง Organizations of Islamic Conference (OIC) ซึ่งมีความสำคัญต่อมาเลเซียมาก อ่อนตัวลงได้

6. เกรงว่าจะถูกโจมตีจากขบวนการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดซึ่งมาเลเซียเป็นสมาชิกอยู่ หากเข้าร่วม เป็นสมาชิกประชาคมแปซิฟิกซึ่งมีประเทศพัฒนาแล้ว เป็นผู้ก่อตั้ง

7. มาเลเซียไม่เห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากประชาคมแปซิฟิก มาเลเซียยินดีเสียประโยชน์บางอย่างหากจะต้องแลกกับความ เป็นปึกแผ่นและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของอาเซียน แต่จะไม่เข้าร่วมประชาคมแปซิฟิกจนกว่าจะแน่ใจว่าเป็นประโยชน์

8. มาเลเซียไม่ไว้วางใจญี่ปุ่นหรือประเทศที่พัฒนาแล้วในการที่จะมีบทบาทเป็น big brother¹

อย่างไรก็ตามความคิดเห็นที่ต่อต้านประชาคมแปซิฟิกนี้อยู่บนรากฐานที่ว่าประชาคมแปซิฟิกจะดำเนินรอยตามประชาคมยุโรป แต่ถ้าประชาคมแปซิฟิกเป็นเพียง

¹Mohamed Ariff "Malaysia Perception" in CSIS, Ibid, pp.32-40.

loosely structured forum สำหรับปรึกษาหารือถึงประเด็นปัญหาที่เป็นผลประโยชน์ร่วมกัน ประเด็นโต้แย้งข้างต้นก็จะตกไป ความกลัวที่ว่าอาเซียนจะอ่อนแอลงหากเข้าร่วมในกลุ่มที่ใหญ่ขึ้นก็จะหมดไป ในสถานการณ์ที่เป็นโครงสร้างอย่างหลวม ๆ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของอาเซียนก็ยังคงจะอยู่ ตัวอย่างเช่น กลุ่ม African-Caribbean-Pacific ภายใต้อนุสัญญา Lome¹

อย่างไรก็ตามคงจะต้องระมัดระวังไม่ให้มีเรื่องการเมืองและการทหารเข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งจะทำให้ถูกโจมตีจากกลุ่มสังคมนิยมได้

Tan Sri Ghazali Shafie รัฐมนตรีมหาดไทยมาเลเซีย (ต่อมาได้เป็นรัฐมนตรีต่างประเทศ) ได้แสดงทัศนะส่วนตัวต่อแนวความคิดนี้ ในการประชุม Conference on New Foundations for Asian and Pacific Security ที่พัทยา เมื่อ 12 ธันวาคม 1979 ว่าหากประชาคมแปซิฟิกเรียกร้องให้อาเซียนต้องแลกผลประโยชน์ทางการเมืองบางอย่าง เพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ การที่อาเซียนจะรับความคิดนี้ได้จะต้องได้รับคำรับรองว่าจะไม่กระทบความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนด้วยกันเองและความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับประเทศอื่น ๆ สำหรับอาเซียนองค์การนี้จะต้องช่วยส่งเสริมบทบาทของอาเซียนในกิจการภูมิภาคและโลก จึงจะเหมาะสมที่จะเข้าร่วม

3. ฟิลิปปินส์

ทัศนะต่อแนวความคิดของความร่วมมือในแปซิฟิกสำหรับฟิลิปปินส์นั้นแตกต่างกันออกไป อยู่ในลักษณะพิรามิด กล่าวคือคนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเข้าใจในแนวความคิดนี้

---

¹ กลุ่ม African-Caribbean-Pacific ร่วมหารือกับกลุ่มประชาคมยุโรป สถาปนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โดยมีข้อตกลงเกี่ยวกับการรักษาเสถียรภาพจากการส่งออก (STABEX) โดยการประชุมร่วมกันที่ Lomé.

คนกลุ่มหนึ่ง เห็นว่าน่าจะเป็นทางเลือกที่ดี และมีกลุ่มคนส่วนหนึ่งสนับสนุนอย่างเต็มที่
อย่างไรก็ตามแนวความคิดใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นก็จะต้องเป็นเช่นนี้ ต้องอาศัยเวลาที่จะ
ศึกษาทำความเข้าใจอย่างแน่ชัด¹

ความร่วมมือทางด้าน เศรษฐกิจ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศต่าง ๆ สำหรับ
ในแอฟริกาฟิลิปปินส์ เห็นว่าเป็นภูมิภาคที่สำคัญด้าน เศรษฐกิจ ดังนั้นหากแนวความคิด
ประชาคมแอฟริกา ให้ประโยชน์แก่ประเทศอาเซียนแต่ละประเทศหรือในลักษณะกลุ่ม
อาเซียนแล้ว ฟิลิปปินส์ก็ยินดีที่จะยอมรับแนวความคิดนี้ เป็นการรอ เวลาที่จะตัดสินใจ
โดยกระตุ้นให้ภาค เอกชนและนักธุรกิจ เป็นผู้ริเริ่ม

อย่างไรก็ตามฟิลิปปินส์มองว่าประชาคมแอฟริกาจะเป็นการขยายความร่วมมือ
ออกไปสู่ประชาคมระหว่างประเทศที่ใหญ่ขึ้นกว่าอาเซียน และมีปัจจัยเพิ่มขึ้นของ
ความสัมพันธ์ระหว่างเหนือ-ใต้ ประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่ง
อาจจะ เป็นเวทีที่ทำได้ดีกว่า UNCTAD ด้วย เนื่องจากองค์ประกอบของสมาชิกจะ
มีจำนวนน้อยกว่า

รัฐมนตรีต่างประเทศ General Carlos Romulo ได้ให้สัมภาษณ์ว่า
อาเซียนจะไม่รวมกลุ่มกับประชาคมแอฟริกาโดยเอกเทศแต่ละประเทศและจากข้อเสนอใน
สุนทรพจน์ของประธานาธิบดีมาร์คอสในการแถลง เปิดประชุม Asian Regional
Meeting on Economic Cooperation among Developing Countries ที่
กรุงมะนิลา เมื่อ 7 มกราคม 1980 ว่าอาจจะยังไม่ถึงเวลาที่จะเป็นประโยชน์
ต่ออาเซียนในขณะนี้ อาจจะต้องรอให้อาเซียนแน่นแฟ้นกว่านี้เสียก่อน

1

Jesus P. Estanislao, "The Philippines Perception"
in CSIS, Ibid, pp. 37-39.

4. สิงคโปร์

แนวความคิด เรื่องประชาคมแปซิฟิกที่จะขยายความร่วมมือของบรรดา ประเทศในภูมิภาคนี้ เป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับสิงคโปร์ ย่านแปซิฟิก เป็นภูมิภาคที่มีความ สำคัญต่อเศรษฐกิจของโลก ทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ พลังงาน และทรัพยากร มนุษย์ อย่างไรก็ตามการก่อตั้งองค์การหรือ เวทีที่จะเชื่อมโยงประเทศต่าง ๆ ใน ภูมิภาคนี้มีใช้เรื่องง่าย หากสมาชิกจำกัดเฉพาะประเทศที่มีตลาดเสรี (Market economies) ก็จะถูกมองว่าเป็นการรวมกลุ่มทางอุดมการณ์ เพราะสาธารณรัฐประชาชน จีนก็จะถูกกีดกันออกไป ทั้ง ๆ ที่จีนมีความพึ่งพาเกี่ยวข้องกับประเทศในย่านแปซิฟิกมาก

ภูมิภาค เอเชียแปซิฟิก เป็นบริเวณที่เศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมี แนวโน้มที่จะขยายตัวทั้งทางด้าน การตลาดและการลงทุน และเป็นที่เห็นได้ชัดว่าจะ เป็นภูมิภาคที่มีการรวมตัวกัน เป็นหน่วยเศรษฐกิจ¹ การค้าของสิงคโปร์ในย่านแปซิฟิก ใน 2 ทศวรรษที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เศรษฐกิจของสิงคโปร์ เป็นแบบ เน้น การส่งออก จึงเห็นว่าจะได้รับประโยชน์จากการรวมตัวมีความร่วมมือระหว่างกัน ใน ภูมิภาคนี้ ในขณะที่เดียวกันสิงคโปร์ก็ตระหนักถึงความ เห็นของกลุ่มอาเซียนต่อประชาคม แปซิฟิกในการที่จะพิจารณาแนวความคิดนี้ ตลอดจนความเห็น ได้แย้งจากฝ่ายไซเรียต ที่ว่าประชาคมแปซิฟิกจะเป็นพันธมิตรทางทหารซึ่งนำโดยสหรัฐฯ และสร้างความ สัมพันธ์ทางเศรษฐกิจโดยญี่ปุ่น เป็นผู้ครอบงำ² นอกจากนั้นสิงคโปร์ยังมีความสัมพันธ์ทั้ง ทางเศรษฐกิจและการเมืองกับกลุ่มประชาคมยุโรป กลุ่มตะวันออกกลางและกลุ่ม 77

1

William H. Overholt, "The Rise of the Pacific Basin," Pacific Community, Vol. 5, No.4 (July 1974), p.525.

2

Y. Bandura. "The Pacific Community : A Brain Child of Imperialist Diplomacy," op. cit., pp.63-70.

ดังนั้นสิงคโปร์จึงต้องพิจารณาอย่างระมัดระวังถึงรูปแบบและหน้าที่ของประชาคมแปซิฟิก กล่าวได้ว่าจะต้องคำนึงถึงผลดีและผลเสียอย่างรอบคอบ

Dr. Goh Keng Swee รองนายกรัฐมนตรีสิงคโปร์ขณะ เยือนญี่ปุ่น เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 1980 ได้แลกเปลี่ยนทัศนะกับนาย Okita รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศญี่ปุ่นขณะนั้นว่า สิงคโปร์สนับสนุนแนวความคิดเกี่ยวกับการร่วมมือของกลุ่มประชาคมแปซิฟิก เพื่อความร่วมมือในทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและอื่น ๆ ที่ไม่ใช่การเมือง

นายดานาบาสัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศสิงคโปร์ ได้กล่าวในการเปิดการประชุมว่าด้วยธุรกิจระหว่างประเทศในภูมิภาค เอเชียแปซิฟิก เมื่อวันที่ 12 มิถุนายน ค.ศ. 1984 ถึงแนวความคิดในการรวมตัวกันเพื่อจัดตั้ง Pacific Basin Community ว่าควรจะพิจารณาใช้วิธีการรวมตัวกันระหว่างกลุ่มประเทศย่อย ๆ หรือกลุ่มอนุภูมิภาคก่อน (building block or subregional approach) นายดานาบาสันได้กล่าวว่า กลุ่มประเทศดังกล่าวควรจะรวมตัวกันอย่างหลวม ๆ เช่น กลุ่มอาเซียน และมีความสามารถที่จะร่วมมือกันในสาขาต่าง ๆ รวมทั้งสามารถที่จะปรึกษาหารือ ศึกษาหาทางแก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ด้าน เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในกลุ่มได้ ทั้งนี้ประเทศในแปซิฟิกควรแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ คือ กลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และกลุ่มอเมริกา ข้อคิดเห็นนี้ได้รับการตีพิมพ์อย่างกว้างขวางในหนังสือพิมพ์เสตรทส์ไทมส์ ฉบับวันที่ 13 มิถุนายน ค.ศ. 1984 และหนังสือพิมพ์บิส เนชส์ไทมส์ฉบับวันเดียวกัน

5. ไทย

สำหรับประเทศไทยนั้น ประเทศในแปซิฟิกมีความสำคัญทั้งในแง่ของความมั่นคงและ เศรษฐกิจไทยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบรรดาประเทศตลาดเสรี (market oriented) แม้ในปัจจุบันจะพยายามขยายความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีน และขยายการค้ากับประเทศในกลุ่มสังคมนิยมก็ตาม แต่ความสำคัญของ เศรษฐกิจก็ยัง

คงอยู่ในภูมิภาคแปซิฟิก

ในบรรดาประเทศตลาดเสรีทั้งหลาย ไทยมีความใกล้ชิดกับสหรัฐฯ และญี่ปุ่นมากเป็นพิเศษ ทั้งในแง่ของความรู้สึกมั่นคงและการดำเนินธุรกิจด้วย และรู้สึกมั่นใจในการเจรจาภายใต้กรอบของอาเซียน ในขณะที่นักธุรกิจสามารถจะเจรจากับคู่เจรจาดร่าที่มีผลประโยชน์ตรงกัน ดังนั้นการขยายตัวในระดับเอกชนต่อประเทศในแปซิฟิกจึงมีขึ้นอย่างกว้างขวาง การมองประเทศในแปซิฟิกของนักธุรกิจและรัฐบาลก็มีข้อแตกต่างกัน ดังนั้นภาคเอกชนจึงดูเหมือนจะมีบทบาทนำในแนวความคิดของการร่วมมือในภูมิภาค โดยภาครัฐบาลติดตามแนวความคิดนี้อยู่ห่าง ๆ

ประเทศไทยมีความผูกพันทางด้านเศรษฐกิจอยู่กับบรรดาประเทศในแปซิฟิก โดยมีญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกาเป็นคู่ค้าที่สำคัญ นอกจากด้านการค้าแล้ว การลงทุนจากต่างประเทศในประเทศไทยนั้น ประเทศผู้มาลงทุนส่วนใหญ่ก็ได้แก่ประเทศในแปซิฟิกเช่นกัน ในปี 1976 สินค้าขาออกของไทย 65% ส่งไปยังประเทศในแปซิฟิก ขณะที่ 75% ของการลงทุนในไทยมาจากประเทศในแปซิฟิก¹ ซึ่งการลงทุนในลักษณะ Multinational Corporation (MNC) ประเทศเจ้าของทุนจะมีการโยกย้ายเทคโนโลยี ปัจจัยการผลิตที่สำคัญและวัตถุดิบบางอย่าง ทำให้มีการพึ่งพาระหว่างประเทศไทยกับประเทศในแปซิฟิกมากขึ้น ดังนั้นการที่จะมีเวที สำหรับความร่วมมือกันก็น่าจะเป็นประโยชน์

อย่างไรก็ตาม เป็นที่รู้กันว่าหากมีการก่อตั้ง Pacific Community Forum ขึ้นมา อาเซียนจะพิจารณาในลักษณะกลุ่มไม่เข้าร่วมโดยแยกแต่ละประเทศ

1

Narongchai Akrasanee, "Thailand and the Pacific Community" in the JCIE Paper (Tokyo : Japan Center for International Exchange, 1980), p. 87.

อาเซียนมีการเจรจาหรือกับสหรัฐฯ ญี่ปุ่น แคนาดา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ อยู่แล้ว ซึ่งเป็นการหารือในกรอบของความสัมพันธ์ทางด้าน เศรษฐกิจ การค้า การลงทุน ความช่วยเหลือ ดังนั้นประชาคมแปซิฟิกจะเป็นสถาบันที่ดำเนินการ เช่นเดียวกันนี้ แต่ขยายวงกว้างออกไปครอบคลุมถึงประเทศที่มีตลาดเสรีทั้งหมดในแปซิฟิก อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ที่มากยิ่งขึ้น

ดร.ถนัด คอมันตร์ รองนายกรัฐมนตรี ได้ให้ทัศนะเมื่อวันที่ 18 มีนาคม 1980 ว่าไทยควรเป็นผู้ร่วมก่อตั้งประชาคมแปซิฟิกมากกว่าในการเข้าร่วมภายหลัง ก่อนหน้านี้อาเซียนเคยมีแนวความคิดจะขยายความร่วมมือระหว่างภูมิภาคออกไป โดยมีอาเซียน เป็นแกนกลาง การร่วมในประชาคมแปซิฟิกจะเป็นการขยายวงกว้างออกไป จึงไม่น่าจะขัดขวางกับแนวทางของอาเซียน

เมื่อ 29 เมษายน 1981 Sir John Crawford อดีตประธานการ สัมมนาว่าด้วยประชาคมแปซิฟิก ณ กรุงแคนเบอร์รา เมื่อวันที่ 15-17 กันยายน 1980 ได้มาเยี่ยมคารวะรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งรัฐมนตรีช่วยว่าการฯ ได้กล่าวตอบในเรื่องประชาคมแปซิฟิกว่า ในหลักการรัฐบาลไทยเห็น ด้วยกับการให้มีการร่วมมือในภูมิภาคแปซิฟิก และถึงแม้ว่า ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี ถนัด คอมันตร์ จะได้เข้าร่วมการสัมมนาฯ ครั้งแรก ณ กรุงแคนเบอร์รา ในฐานะ ส่วนตัว แต่ก็เสมือนกับรัฐบาลไทยได้มีส่วนเข้าร่วมด้วย อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้มีความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษารายละเอียดอย่างลึกซึ้ง สำหรับประเทศอาเซียนนั้น ถึงแม้ว่ายังไม่มิตำที่ร่วมกันในเรื่องนี้ เพราะแต่ละประเทศได้แยกกันดำเนินการศึกษา แต่ก็เชื่อว่าในไม่ช้าอาเซียนจะได้หารือเพื่อกำหนดท่าร่วมกัน

เมื่อ 3 มิถุนายน 1982 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้กล่าวสุนทรพจน์ เปิดประชุม Pacific Economic Cooperation ณ กรุงเตหะราน ว่าการพึ่งพากัน ทางเศรษฐกิจในภาคพื้นแปซิฟิกทวีความสำคัญขึ้นเรื่อย ๆ ควรจะมีการร่วมมือกัน เพื่อขจัดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น อาเซียนเองก็ตระหนักถึงเรื่องนี้และได้มีการเจรจากับ ประเทศในภาคพื้นแปซิฟิกอยู่แล้ว เห็นว่าความร่วมมือทาง เศรษฐกิจในภาคพื้นแปซิฟิก เป็นการขยายความร่วมมือของอาเซียนออกไป จึงควรติดตามเรื่องนี้อย่างใกล้ชิด

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้กล่าวกับนาย Richard Fairbanks เอกอัครราชทูตประจำกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐฯ ในโอกาสที่เดินทางมาเยือนประเทศไทยในภูมิภาคแปซิฟิก เพื่อทาลู่ทางความร่วมมือระหว่างประเทศไทยในภูมิภาคแปซิฟิก เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 1984 ว่าทางรัฐบาลไทยให้ความสนใจต่อความร่วมมือในภูมิภาคแปซิฟิกพอสมควร ปัจจุบันความร่วมมือดังกล่าวอยู่ในกรอบของการเจรจาระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา (Dialogue Partners) ในการประชุมครั้งพิเศษระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาที่จะมีขึ้นในเดือนกรกฎาคม 1984 ทางอาเซียนจะยกเรื่องความร่วมมือในภูมิภาคแปซิฟิกขึ้นหารือ